

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії

Миколаївського національного університету
імені В. О. Сухомлинського

В. Д. Будак
2019 року

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ІЗ ПРОФІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ
СТУПЕНЯ МАГІСТРА**

**ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
053 ПСИХОЛОГІЯ**

Розглянуто та затверджено
на засіданні Вченої ради
МНУ імені В. О. Сухомлинського
(протокол № 15 від «02» 04 2019 року)

Розглянуто та схвалено
на засіданні приймальної комісії
МНУ імені В.О.Сухомлинського
(протокол № 6 від «19» 03 2019 року)

МИКОЛАЇВ 2019

Прийом на навчання за ступенем магістр здійснюється на конкурсній основі за результатами фахового вступного випробування у формі тестування. Вступники проходять тестування в обсязі діючих програм ступеня бакалавр.

Розробник програми фахового вступного випробування:

Зав. кафедри психології,
д.психол.н., доцент

І.І.Савенкова

Затверджено на засіданні кафедри психології
Протокол № 10 від 24.01.2019 р.

Затверджено на засіданні Вченої ради факультету педагогіки та психології
Протокол № 7 від 06.02.2019 р.

ЗМІСТ

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
2. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ	4
3. ПРОГРАМА ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ.....	5
4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	13
5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	14

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму фахового вступного випробування зі спеціальності 053 Психологія (згідно Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266) розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра відповідної спеціальності.

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 053 Психологія.

Мета фахового вступного випробування – перевірка рівня теоретичної та практичної підготовки абітурієнтів на базі здобутого ступеня бакалавр і формування рейтингового списку з абітурієнтів, які поступають на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 053 Психологія.

Вступні випробування проводяться в обсязі навчальних програм з основних дисциплін навчального плану ступеня бакалавр – загальної психології, вікової психології, експериментальної психології та патопсихології.

2. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

Вступник повинен **знати**:

- історію (етапи становлення психології як науки), основні категорії і поняття психологічної науки, її предмет і методи;
- структуру і функції людського мозку;
- психологічні закономірності і механізми виникнення, функціонування та розвитку психіки;
- категоріально-понятійний апарат вікової психології;
- причини та закономірності виникнення вікових криз, шляхи їх подолання;
- особливості становлення експериментального методу в психології, а також проблеми і перспективи експерименту в сучасній психології;
- сутність та основні етапи експериментального дослідження психіки;
- основні категорії патопсихології;
- історичні передумови та перспективи розвитку патопсихології;
- види порушень психічних процесів;

Вступник повинен **вміти**:

- пояснювати психологічний зміст та механізми становлення і розвитку різних форм прояву психіки;
- визначати характеристики та особливості прояву різних психічних процесів, станів і властивостей людини залежно від ситуацій та обставин;
- аналізувати психологічний зміст, структуру та психологічні механізми і умови розвитку особистості;

- встановлювати та вирізняти психологічні симптоми вікових криз особистості;
- застосовувати експериментальний метод у дослідженні психічної реальності;
- скласти програму експерименту;
- аналізувати фактори, які активізують чи гальмують розвиток особистості у процесі онтогенезу та соціогенезу;
- надавати фахову допомогу особам із порушеннями психічних процесів у психічному розвитку;
- аналізувати психічний стан поведінки хворого;
- проводити психодіагностику порушень пізнавальних, емоційних та вольових процесів у пацієнта;
- виявляти патопсихологічні реєстр-синдроми.

3. ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ТЕСТУВАННЯ

Загальна психологія.

1. Предмет психології. Завдання психології. Зв'язок психології з іншими науками. Визначення психології як науки. Значення психології та її місце в системі наук. Основні етапи становлення психології як науки.

2. Поняття про психіку. Природна та соціальна детермінація психічного розвитку. Рефлекторна природа психічного як властивості нервової системи. Перша і друга сигнальні системи.

3. Мозок і психіка. Основні блоки мозку. Психіка і вища нервова діяльність. Системність у роботі півкуль. Закон взаємної індукції.

4. Свідоме і несвідоме в діяльності людини. Структура свідомості. Несвідомі психічні явища Самосвідомість особистості.

5. Індивід, особистість, індивідуальність. Умови виникнення особистості. Психологічна структура психічних явищ особистості.

6. Поняття про відчуття. Рефлекторна природа відчуттів. Рецептори і аналізатори. Класифікація відчуттів, їх види. Загальні властивості відчуттів. Закономірності відчуттів.

7. Поняття про сприймання. Властивості сприймання. Фізіологічні основи сприймання. Закономірності сприймання. Класифікація сприймань, їх види. Сприймання руху, простору, часу і тексту. Ілюзії і галюцинації.

8. Поняття про увагу, її фізіологічна основа. Вчення І.М.Сеченова, І.П.Павлова, О.О.Ухтомського, Д.Є.Хомської про природу уваги. Види уваги.

9. Поняття про пам'ять. Суспільно-історичний характер пам'яті. Теорії пам'яті. Види пам'яті. Загальна характеристика процесів пам'яті. Індивідуальні відмінності в процесах пам'яті.

10. Поняття про мислення. Мислення і чуттєве пізнання. Мислення і мова. Соціальна природа мислення. Форми мислення: поняття, судження та умовиводи. Формування понять у процесі навчання. Мисленнєві операції та їх характеристика.

11. Поняття про мову. Походження мови та її функції. Основні елементи мови. Мова і мовлення. Види мовлення. Індивідуальні особливості мовлення.

12. Поняття про уяву. Соціальна природа уяви. Уява та об'єктивна дійсність. Види уяви. Фізіологічні основи уяви. Механізми уяви. Ідеомоторні рухи.

13. Поняття про темперамент. Фізіологічні механізми темпераменту (гуморальна, конституційна та психофізіологічна теорії). Типи темпераментів, їх психологічна характеристика. Основні властивості темпераменту.

14. Поняття про здібності. Здібності, знання, уміння й навички. Характеристика видів здібностей. Загальні та спеціальні здібності. Структура здібностей. Структура спеціальних здібностей.

15. Поняття про характер. Вияв характеру. Структура і риси характеру, його цілісність. Характер і спрямованість особистості. Спадковість і характер.

16. Поняття про спрямованість особистості. Роль потреб в спрямованості особистості. Звички та їх значення в діяльності особистості. Форми прояву спрямованості. Види інтересів.

17. Активність особистості та її джерела. Активність і діяльність. Діяльність як суттєвий вид активності людини. Структура діяльності. Екстеріоризація та інтеріоризація дій як етапи розвитку та основна форма оволодіння діяльністю.

18. Поняття про емоції і почуття. Характерні особливості емоцій і почуттів. Емоції людини і тварин. Види емоцій та почуттів. Фізіологічні основи емоцій. Загальне уявлення про почуття. Класифікація почуттів.

19. Поняття, види, особливості перебігу стресу. Афекти та афективна поведінка. Фрустрація. Настрій. Психічні стани, пов'язані з фізіологією людини.

20. Функції волі. Поняття про волю. Мотиваційна сфера особистості та вольова діяльність. Вольовий акт і його структура. Вольове зусилля.

Вікова психологія.

1. Предмет вікової психології як науки. Поняття про розвиток, дозрівання і ріст. Фактори психічного розвитку: спадковість, середовище, активність. Історія розвитку вікової психології як науки.

2. Закономірності психічного розвитку. Рівні психічного (розумового) розвитку за Л.С.Виготським.

3. Критерії психічного розвитку за Д.Б.Ельконіним. Поняття про вік. Основні підходи та критерії вікової періодизації.

4. Вплив факторів середовища на внутрішньоутробний розвиток дитини. Становлення психіки в період пренатального розвитку.

5. Психологічна характеристика періоду новонародженості. Безумовні рефлекси та їх значення для психічного розвитку людини.

6. Особливості спілкування у немовлят. Формування передумов розвитку мови у цьому віці. Розвиток рухів та дій у немовлят.

7. Розвиток орієнтації в оточуючому світі сенсорний, перцептивний розвиток та когнітивний розвиток.

8. Соціальний та емоційний розвиток у ранньому віці. Особливості когнітивного розвитку в ранньому віці. Поняття про знаково-символічну функцію свідомості.

9. Мовний розвиток у ранньому віці. Якісні і кількісні характеристики словникового запасу дітей раннього віку. Розвиток особистості у ранньому віці. Криза 3-х років.

10. Гра як основний рушій розвитку у дошкільному дитинстві. Розвиток пізнавальних процесів у дошкільному віці. Соціалізація та розвиток особистості у дошкільному віці.

11. Ідентифікація та еґо-ідентичність. Роль та значення дошкільних закладів у психічному розвитку дитини. Психологічний аналіз кризи 6-7 років.

12. Готовність дитини до навчання у школі: основні критерії. Навчання та когнітивний розвиток у молодшому шкільному віці. Розвиток емоційно-вольової та мотиваційної сфер у молодшого школяра.

13. Колектив та розвиток особистості у молодшому шкільному віці. Обдарованість та розвиток здібностей молодшого школяра.

14. Особливості взаємин підлітка з соціальним оточенням. Особистісно-інтимне спілкування. Розвиток емоційно-вольової сфери у підлітковому віці.

15. Сучасні погляди на підлітковий вік та кризу підліткового віку. Особливості когнітивного розвитку у підлітковому віці. Моральний розвиток у підлітковому віці. Акцентуації характеру в підлітковому віці.

16. Взаємини старшокласників із однолітками та дорослими. Любов і дружба в ранній юності. Когнітивний розвиток у період ранньої юності.

17. Особливості емоційно-вольової сфери у період ранньої юності. Становлення особистості, внутрішня позиція та формування життєвих планів. Особистісне та професійне самовизначення.

18. Фізичний та когнітивний розвиток у період ранньої дорослості. Психосоціальний розвиток у період ранньої дорослості. Розвиток особистості у період ранньої дорослості. Вплив навчання на інтелектуальний розвиток дорослих.

19. Професійна підготовка та вибір професійного шляху у ранньому дорослому віці. Причини та наслідки кризи середнього віку. Фізіологічна стабільність та здоров'я в період середньої дорослості.

20. Загальна характеристика періоду пізньої зрілості. Старіння: фізіологічні, психологічні та соціальні причини. Пізнавальні та когнітивні процеси у період пізньої зрілості. Особистісний та соціальний розвиток у похилому віці. Екзистенційна криза розвитку у похилому віці: шляхи подолання. Завершення життєвого шляху: проблеми помирання та смерті.

Експериментальна психологія.

1. Поняття про експериментальну психологію. Наукові та прикладні напрямки психологічних досліджень. Традиційні методичні прийоми дослідження психіки.

2. Класифікація методів дослідження: організаційні, емпіричні, методи обробки даних (кількісний та якісний), методи інтерпретації (генетичний, структурний). Основні ознаки наукового експерименту. Місце і значення експериментальної психології в системі психологічних дисциплін.

3. Методологія науки. Наукове дослідження, його етапи. Наука як сукупність знань. Мета науки, засіб наукового пошуку і науковий результат. Теорія як система знань, елементи та компоненти теорії. Види теорій. Гіпотези. Класифікація гіпотез за змістом.

4. Методологія дослідження, поняття методу. Основні загальнонаукові методи дослідження. Класифікація методів дослідження. Емпіричні методи дослідження психіки.

5. Метод опитування та його різновиди. Переваги і недоліки методу опитування. Архівний метод та особливості його застосування. Метод тестування. Види тестів.

6. Поняття спостереження. Види спостереження. Процедура спостереження. Організація та проведення спостереження. Типові помилки спостерігача.

7. Місце експерименту в системі емпіричних методів дослідження психіки. Специфіка експерименту в психології. Типи експериментів. Організація і здійснення експериментального дослідження. Характеристика етапів психологічного експериментального дослідження.

8. Експериментальне спілкування. Вплив ефектів спілкування на результати експерименту. Досліджуваний: його діяльність в експерименті. Експериментатор: його особистість і діяльність.

9. Типи помилок експериментатора. Способи контролю впливу соціально-психологічних факторів.

10. Ідеальний експеримент як критерій надійності і валідності психологічного експерименту. Реальний і бездоганний експерименти. Проблема надійності і валідності експерименту.

11. Види валідності експерименту. Умови досягнення надійності та валідності психологічного експерименту.

12. Поняття змінної в психологічному дослідженні. Види змінних. Незалежні змінні та їх види. Проблема ізоляції та контролю незалежної змінної. Залежні змінні та їх характеристики.

13. Відношення між незалежними і залежними змінними. Зовнішні змінні та їх особливості. Способи контролю зовнішніх змінних.

14. Особливості досліджуваних та проблема валідності експерименту. Генеральна сукупність і експериментальна вибірка. Репрезентативність експериментальної вибірки.

15. Правила формування експериментальної вибірки. Стратегії відбору досліджуваних в експериментальну вибірку.

16. Поняття про планування психологічного експерименту. Простий план і його різновиди. План з попереднім і підсумковим тестуванням, умови його використання. План Р.Соломона. План для кількох рандомізованих груп.

17. Складний (факторний) план. Варіанти структур факторних планів. Формування експериментальних груп на основі факторних планів. Планування за латинським і греко-латинським квадратом.

18. Особливості експериментальних планів для одного досліджуваного. Аналіз “кривих навчання”. Типи експериментальних схем, що використовуються у процесі вивчення психіки одного досліджуваного.

19. Кореляційне дослідження та його планування. Види зв'язку в кореляційних дослідженнях. Типи кореляційних досліджень. Особливості проведення та обробки результатів кореляційного дослідження.

20. Вимір у психології. Психологічні шкали. Основні характеристики шкал. Процедура суб'єктивного шкалування.

Тестування як різновид процедури вимірювання властивостей об'єкта. Моделі тестів.

Патопсихологія.

1. Предмет патопсихології як галузі психологічної науки. Співвідношення патопсихології з суміжними дисциплінами: нейропсихологією, психіатрією, дефектологією.

2. Наукові, практичні та методологічні передумови виділення патопсихології в самостійну галузь психологічного знання. Значення психології для теорії загальної та медичної психології. Завдання патопсихології.

3. Принципи побудови патопсихологічного дослідження. Методи вивчення медичної документації. Методи клініко-психологічного дослідження (клінічне інтерв'ю, психологічна бесіда, збір психологічного анамнезу, аналіз біографії та інше) як перший етап експериментально-психологічного дослідження.

4. Особливості організації і проведення патопсихологічного експерименту - формування мети та задачі патопсихологічного дослідження.

5. Критерії та особливості підбору експериментальних методик, проведення патопсихологічного дослідження згідно поставленої мети (оцінка психічних функцій, процесів, станів, особливостей та ін.).

6. Тести, їх використання в патопсихологічному дослідженні. Аналіз отриманих результатів (якісний та статистичний) і формування висновків. Проблема співвідношення теорії та емпіричних даних у патопсихології.

7. Клінічна, психологічна феноменологія та психологічні механізми порушень сприйняття. Розлади сприйняття: ілюзії, галюцинації, психосенсорні розлади.

8. Роль перевантаження аналізаторів та недостатності інформації у виникненні порушень сприйняття. Порушення особистісного компоненту сприйняття.

9. Афективні, вербальні ілюзії, парейдолії. Класифікація галюцинацій за органами відчуттів та ступенем складності; істинні та псевдогалюцинації.

10. Психологічні механізми порушення пам'яті. Співвідношення

порушень пам'яті та уваги. Безпосередня та опосередкована пам'ять і порушення співвідношень при різних хворобах.

11. Методи дослідження особистісного компоненту пам'яті. Проблема забування намірів. Методи дослідження та шляхи корекції динамічних розладів пам'яті.

12. Психологічні механізми та клінічна феноменологія розладів мислення. Психологічні, у тому числі психоаналітичні, теорії розладів мислення.

13. Розлади мислення за темпом: прискорення, уповільнення, затримки. Розлади мислення за формою: надмірно обстійне, резонерство, розірваність, паралогічне, стереотипії, аутистичне, незв'язане, персеверації.

14. Розлади мислення за змістом: маячні ідеї, надцінні ідеї, нав'язливі ідеї. Форми маячення - несистематизоване (параноїдне) та систематизоване (паранойяльне).

15. Синдроми маячення - параноїдний, парафренний, паранойяльний, синдром Котара. Порушення процесів узагальнення та абстрагування. Порушення цілеспрямованості та динамічності мислення. Порушення мотиваційного компоненту мислення.

16. Опанування навичками виявляти основні симптоми та синдроми розладів мислення за допомогою клініко-психопатологічного методу та із застосуванням патопсихологічного дослідження.

17. Етіопатогенез мовних розладів. Види афазій. Дефекти мовлення. Неологізми в мові, стереотипії. Порушення автоматизму.

18. Вплив мотиваційної сфери на працездатність. Вплив зниження працездатності на формування особистості. Необхідність врахування змін розумової працездатності на результати патопсихологічних досліджень та проведення корекційної роботи. Дослідження при розумовій відсталості.

19. Порушення емоційних станів у хворих з розладами особистості (невротичні порушення, психопатії та психози). Порушення ієрархії мотивів. Порушення самооцінки.

20. Слабкість інтелектуальної регуляції мотиваційної сфери. Зниження цілеспрямованості, активності поведінки. Некритичність. Втрата суспільне вироблених нормативів поведінки. Формування патологічних потреб і мотивів. Методи дослідження емоційних порушень.

4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Фахове вступне випробування проводиться у формі тестування.

Для проведення тестування формуються екзаменаційні групи в порядку реєстрації документів. Список допущених до тестування ухвалюється рішенням приймальної комісії, про що складається відповідний протокол.

Голова фахової атестаційної комісії, який відповідає за проведення вступного випробування, попередньо складає необхідні екзаменаційні матеріали: програми фахових вступних випробувань, тестові завдання, критерії оцінювання відповіді вступника.

Тестові завдання складаються відповідно до Програм фахових вступних випробувань. Програми фахових вступних випробувань оприлюднюються на офіційному сайті МНУ імені В. О. Сухомлинського (<http://www.mdu.edu.ua>). Фахове вступне випробування проводиться у строки, передбачені Правилами прийому до Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського.

Розклад фахових вступних випробувань, що проводяться МНУ імені В. О. Сухомлинського, затверджується головою Приймальної комісії і оприлюднюється шляхом розміщення на веб-сайті МНУ імені В. О. Сухомлинського та інформаційному стенді Приймальної комісії не пізніше ніж за три дні до початку прийому заяв та документів для вступу на навчання за відповідними ступенями та формами навчання.

На тестування вступник з'являється з паспортом.

Вступник одержує варіант завдання, який містить 20 тестових завдань, для кожного з яких передбачено 4 варіанти відповідей.

Абітурієнту необхідно для кожного завдання знайти правильну відповідь і позначити її номер у картці відповідей у рядку, який відповідає номеру цього завдання. Кожне завдання передбачає один правильний варіант відповіді. На виконання тестового завдання відводиться 2 астрономічні години (120 хвилин).

За результатами вступних випробувань проводиться оцінка рівня фахових знань за наступними критеріями.

Вірне виконання усіх 20 тестових завдань оцінюється в 100 балів. Кількість балів за правильну відповідь на одне тестове завдання – 5. Відсутність правильних відповідей оцінюється в 0 балів.

Апеляція вступника щодо екзаменаційної оцінки (кількості балів), отриманої на вступному випробуванні у МНУ імені В. О. Сухомлинського, повинна подаватись особисто вступником не пізніше наступного робочого дня після оголошення екзаменаційної оцінки.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

З дисципліни «Загальна психологія»

1. Бондаренко А.Ф. Основи психології: Учебник. – К.: Освіта України, 2016. – 328 с.
2. Варій М.Й. Психологія: Навчальний посібник .- 2-ге вид.-К.: Центр учбової літератури, 2014.-288 с.
3. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. - 3-тє вид - К.: Каравела, 2015.-344с.
4. Волошина В. В. Загальна психологія: Практикум: Навч. посіб./В.В. Волошина, Л.В. Долинська, С.О. Ставицька, О.В. Темрук. - К.: Каравела, 2016.-280 с.
5. Долинська Л.В. Тренінг особистісно-професійної зрілості / Л.В. Долинська, О.В. Темрук. - К.: Марич, 2016. - С. 89-99.
6. Дрозденко К.С. Загальна психологія в таблицях і схемах: Навч. посіб. – К.: Професіонал, 2014. -304с.

7. М'ясоїд П. А. Курс загальної психології: Підручник: у 2 т. – К.: Алерта, 2015. – Т. 1. – 496 с.
8. М'ясоїд П. А. Курс загальної психології: підручник: у 2 т. – К.: Алерта, 2014. – Т. 2. – 758 с.
9. Пальм Г.А. Загальна психологія: навч. посіб. / Г.А. Пальм. – К.: ЦУЛ, 2015. – 256 с.
10. Психологічний тлумачний словник найсучасніших термінів: близько 3000 слів / сост. В.Б. Шапарь.- Х.: Прапор, 2016. – 672 с.
11. Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасека О.В.. Загальна психологія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2017.

З дисципліни «Вікова психологія»

1. Видра О.Г. Вікова та педагогічна психологія: [навч. посіб.] /О.Г. Видра. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 112 с.
2. Вікова та педагогічна психологія: [навч. посіб.]/ Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. – 2-ге вид., доп. – К.: Каравела, 2015. – 400 с.
3. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / [О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін.]. - 3-тє вид. - К.: Каравела, 2016. - 344 с.
4. Євдокимова Н.О. Ситуативно-проблемний підхід до рішення 100 шкільних проблем [Навчальний посібник] / Н.О. Євдокимова, Н.Б. Іванцова, Л.А. Опанасенко. – Миколаїв: Іліон, 2015. – 504 с.
5. Кутішенко В.П. Психологія розвитку та вікова психологія: практикум: [навч. посіб.] / В.П. Кутішенко, С.О. Ставицька. – К.: Каравела, 2017. – 448 с.
6. Павелків Р.В. Дитяча психологія : [навч. посіб.] / Р.В. Павелків, О.П. Цигипало. – К.: Академвидав, 2016. – 376 с.
7. Психологічний тлумачний словник найсучасніших термінів: близько 3000 слів / сост. В.Б. Шапарь.- Х.: Прапор, 2014. – 672 с.
8. Савчин М.В. Вікова психологія: [навч. посіб.] / М.В. Савчин, Л.П. Василенко. – 2-ге вид. стер. – К.: Академвидав, 2014. – 360 с.
9. Сергеєнкова О. П. Вікова психологія: [навч. посіб.] / [О.П.Сергеєнкова, О.А. Столярчук, О.П. Коханова, О.В. Пасека]. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 376 с.
10. Терлецька Л.Г. Вікова психологія і психодіагностика /Л.Г. Терлецька. – К.: Видавничий дім «Слово», 2014. – 608 с.
11. Шавровська Н.В. Практикум з вікової психології: [навч. посіб.] / Н.В.Шавровська. – К.: Марич, 2015. – 90 с.

З дисципліни «Експериментальна психологія»

1. Експериментальна психологія: навчальний посібник. Для студентів вищих навчальних закладів / О.І. Галян, І.М.Галян. – Київ: Академвидав, 2016. - 400 с.
2. Класичні експерименти в психології. Навчальний посібник / Л.В. Копець. - К.: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2015. - 283 с.

3. Максименко С.Д. Експериментальна психологія. Підручник / С.Д. Максименко, Е.Л. Носенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2015. – 360 с.
4. Моргун В.Ф., Тітов І.Г. Основи психологічної діагностики. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2016. – 464 с.
5. Сергієнко Л. П. Основи наукових досліджень у психології: кваліфікаційні та дипломні роботи : навч. посіб. / Леонід Прокопович Сергієнко. – К.: Професіонал, 2017. – 240 с.
6. Юрченко В. М. До проблеми психологічного вивчення сенсорно-перцептивної сфери людини // Проблеми загальної та педагогічної психології: Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / [за ред. С. Д. Максименка]. – Т. XIII, част. 6. – Київ. – 2018. – С. 420-429.

З дисципліни «Патопсихологія»

1. Бройтигам В. Нейропсихологія: [кратк. учебн.] / [В.Бройтигам, П.Кристиан, М.Рад]; [пер. с немецк. Г. А. Обухова, А. В. Бруенка]. - М.: ГЕОТАР - Медицина, 2017. - С. 376.
2. Бугайчук К.С. Нейропсихологія. - / К.С. Бугайчук, А.О. Светлов // Вести Московского Университета. – Серия «Медицина». - № 3. – СПб: Питер, 2014. – 321с.
3. Бурлачук Л. Ф. Акцентуации личности: что диагностируем? / Л. Ф. Бурлачук, В. Н. Духневич // Вопросы психологии.- Т.5. - 2016. - С. 136-141.
4. Бурлачук Л. Ф. Словарь – справочник по психодиагностике / Л. Ф. Бурлачук, С.М.Морозов. – Серия «Мастера психологии». – СПб: Питер, 2016. – 528с.
5. Быков К. М. Кора головного мозга и внутренние органы / К. М. Быков – М: Медгиз, 2017. – 285с.
6. Вассерман Л.И. Нейродиагностические методы исследования интеллекта в патопсихологии / Л. И.Вассерман - Киев: Знание, 2015. – 126с.
7. Виленский О.Г. Нейропсихология / О.Г.Виленский. - Киев: Знание, 2014. – 231с.
8. Бурлачук Л. Ф. Патопсихология личности / Л. Ф. Бурлачук - К.: Здоров'я, 2014. - 168с.